

HVC Nieuwsbrief

Jaargang 37, nummer 2 zomer 2023

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel ISSN 2468-7863

LOCATIES WAAR DE HVC ACTIEF IS:

HISTORISCH MUSEUM

Bermweg 13, gevestigd in het Jan Anne Beijerinckgemaal. Is iedere zaterdag geopend voor het publiek van 13.00 - 16.00 uur.

Toegang gratis.

Telefoon 010 450 00 80.

DIEF- EN DUIFHUISJE

Nieuwe Laan 11. Het kleinste museum van Nederland vertelt op de eerste verdieping de historie van het voormalige Slot van Capelle en op de begane grond is er een wisselende expositie. Iedere tweede zaterdag van de maand geopend van 13.00 - 16.00 uur in de periode april tot en met oktober. Toegang gratis.

REGENTENKAMER VAN CAPPELENHUIS

Dorpsstraat 164. Het pand herbergt één van de mooiste regentenkamers van Nederland. HVC medewerkers kunnen er op aanvraag een rondleiding verzorgen. Ook groepen zijn van harte welkom. De toegang is gratis.

Contact: info@hvc-capelle.nl

Jaarlijks geopend op Museumdag en Open Monumentendag.

HVC NIEUWSBRIEF

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.
Leden van de HVC ontvangen de Nieuwsbrief gratis.
De contributie van de vereniging bedraagt € 15,00 per jaar.

Website: www.hvc-capelle.nl
E-mail: info@hvc-capelle.nl
Facebook: HVC Capelle aan den IJssel
Bankrekening: IBAN: NL20INGB0004395118

Eindredactie Nieuwsbrief Jos Specht

In deze aflevering

Van de voorzitter	pag. 2
Opening nieuwe expositie Dief- en Duifhuisje	pag. 3
Verslag algemene ledenvergadering 22 maart 2023	pag. 4
Stichting 'Vrienden van de Dorpskerk' zoekt nieuwe vrienden	pag. 7
In memoriam Gerrit Jan (Ger) Mulder (1935-2023)	pag. 9
'Brand!' en de brandspuit die uitbleef	pag. 11
Oude boomgaarden bij Capelse boerderijen: De strijd tegen 'natte voeten'	pag. 14
De Austin-autospuit, De passie van Wim van der Lek, naar Jan Twigt	pag. 18

HVC bestuur

Voorzitter:	Mevr. I.M. Camijn-van Kuler	06 5205 6489
Secretaris:	Dhr. H. Leenen	06 8114 8553
Penningmeester:	Dhr. E. Steenhouwer	06 8352 4732
Lid	Mevr. A. Scheffer	06 5517 5985
Lid	Dhr. R. Kuipers	06 8127 5140

Bij de omslag:

De Dorpskerk rond 1990, gezien vanaf de Hollandsche IJssel, met links de woning Dorpsstraat 166 en uiterst rechts Dorpsstraat 168: het Schouthis. Foto: Han van Senus, collectie HVC-Beeldbank. .

Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze worden overgenomen
zonder schriftelijke toestemming van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel, uitgever.

VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt alweer de tweede Nieuwsbrief van 2023. Er zijn inmiddels meerdere activiteiten geweest. Op 22 maart werd de Algemene Ledenvergadering gehouden, waarin het jaarverslag 2022 en de financiële verantwoording werden goedgekeurd. Tevens werd de toetreding tot het bestuur van dhr. Ruud Kuipers formeel bekrachtigd.

Na de pauze kregen we een inkijsje in het reilen en zeilen van de Dorpskerk in het kader van hun op te richten stichting “Vrienden van de Dorpskerk”. Waarover elders in deze nieuwsbrief meer. Er zijn al meerdere rondleidingen in de onlangs gerestaureerde Regentenkamer geweest. De rondleidingen zijn alleen op aanvraag.

Een groot compliment gaat naar de educatiegroep. Zij hebben een heel geslaagd waterproject uitgevoerd op locatie, namelijk een basisschool in Fascinatio, waarbij alle leerjaren op hun niveau een enthousiaste inbreng hadden. De laatste bijeenkomst was een presentatie voor genodigden van organisaties, die allen met waterbeleid en beheersing te maken hadden. De leerlingen presenteerden hun projecten en toonden met enthousiasme wat zij gemaakt en geleerd hadden.

Op 15 april is in het Dief en Duifhuisje de nieuwe expositie over de ontwikkeling van het Slotplein in de jaren 1945 – 1980 geopend door de wethouder cultuur. Het was zijn eerste kennismaking met dit enige tastbare restant van het Slot dat ooit in Capelle gestaan heeft. Ook van deze expositie is een boekje verkrijgbaar. Het team van het D&Dhuisje is verrijkt met een nieuwe coördinator, Gerard van den Akker.

Het bestuur is aan het kijken naar de toekomst vanuit de vraag “Hoe ziet de HVC eruit in 2035”. Hier spelen meerdere zaken en zorgen, zoals het aantal vrijwilligers, dat nodig is om de vereniging draaiende te houden. En los van het aantal, speelt ook de leeftijd een rol. We worden allen in een rap tempo ouder. En, hoe gaan we om met de voortschrijdende digitalisering? Wat voor eisen moeten er aan de website gesteld worden. Hoe kunnen we ons blijven inzetten voor onze Capelse monumenten en wat zijn Capelse monumenten? Hiertoe zijn we met een werkgroep bezig een visie en een missie op te stellen, die moeten uitmonden in een beleidsplan. Dit document willen wij voorleggen aan de leden in een extra ledenvergadering in het najaar.

Ook de stichting Jan Anne Beijerinck gemaal is soortgelijk bezig. Aangezien de HVC huurder is van hun pand is het van groot belang met elkaar te overleggen.

Gelet op het voorgaande zult u begrijpen, dat wij hard op zoek zijn naar nieuwe vrijwilligers op allerlei gebied. Twee jaar stilstand heeft er behoorlijk ingehakt. Voelt u hier wat voor, meld u aan via info@hvc-capelle.nl en u wordt uitgenodigd.

Irma M. Camijn- van Kuler, voorzitter

OPENING NIEUWE EXPOSITIE DIEF- & DUIFHUISJE

Op 15 april opende wethouder Rik van Woudenberg de nieuwe expositie in het Dief- & Duifhuisje aan de Nieuwe Laan. Daarmee was het nieuwe seizoen dat loopt tot en met oktober geopend.

Op de bovenverdieping wordt het verhaal van de kastelen van Capelle verteld. Beneden is zoals elk jaar een thema gerichte tentoonstelling.

Dit jaar over het Slotplein 1950 – 1980.

De expositie toont foto's van het Slotplein in de jaren 1950 tot 1980 en werd samengesteld door Paul Weyling.

Het Dief- & Duifhuisje is tot en met oktober elke tweede zaterdag van de maand geopend van 13.00 tot 16.00 uur.

Foto Bert de Leeuw.

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 22 MAART 2023

Opening: voorzitter Irma Camijn opent de ledenvergadering en meldt dat - anders dan in de aankondiging stond vermeld - er wel een inhoudelijk onderwerp zal zijn na afloop van de ALV, in de vorm van een verhaal over de Dorpskerk en een oproep voor bestuursleden voor de op te richten Stichting Vrienden van de Dorpskerk.

Namens het bestuur kan gemeld worden dat het bestuur druk bezig is met een (beleids-) plan voor de toekomst, n.a.v. discussies met de Jan Anne Beijerinck Stichting over een gezamenlijke toekomst van de stichting en onze vereniging in het gemaal, maar vooral vanwege de voortschrijdende leeftijd van leden en vrijwilligers, en de toenemende krapte van actieve vrijwilligers, zowel in aantal als in specifieke kwaliteiten. O.a. via Capelle Doet! Is een werving van vrijwilligers gestart.

Onder de noemer ‘Bestaat de HVC nog in 2035?’ zullen we leden en vrijwilligers via enquêtes over hun behoeften en inzetbaarheid gaan raadplegen, en het nieuwe plan ergens in het najaar presenteren in een extra ALV. Vanuit de leden zijn er enkele ‘meedenkers’ aangeschoven, die op basis van hun specifieke kwaliteiten het bestuur kunnen adviseren.

N.a.v. de bestuursmededelingen meldt Wim Rijkaart van Cappellen dat er geen bestuursbenoemingen op de agenda staan, terwijl tussentijds wel Ruud Kuipers tot het bestuur is toetreden. Daar moet de ALV nog over besluiten. De voorzitter erkent deze omissie, waarop de aanwezige leden bij acclamatie alsnog akkoord gaan met de benoeming van Ruud Kuipers.

Aanwezig: 25 personen (volgens presentielijst; zie bijlage). Er zijn berichten van verhindering van Jos en Anneke Specht; Dienny Kroos-van der Meij; Janny van Berkel-Otterspeer; Cobie Eppenga-van Es en Pleun Groeneveld.

Verslag vorige ledenvergadering 24 maart 2022. Ter vergadering zijn nog exemplaren van de tekst beschikbaar. Het verslag wordt zonder opmerkingen vastgesteld.

Jaarverslag 2022

Het jaarverslag is integraal geplaatst in de nieuwsbrief, tegelijk met de uitnodiging voor deze ALV. Een omissie vooraf: Thea de Hoog staat niet vermeld als gastvrouw Museum.

Wim Rijkaart van Cappellen vraagt aandacht voor de exacte datum van het 35-jarig bestaan van de HVC. In het jaarverslag wordt nu 29 januari 1988 genoemd, terwijl er volgens andere bronnen ook andere data gekozen hadden

kunnen worden. Het bestuur zal zich hierover buigen. Het verslag wordt verder paginagewijs behandeld, en zonder verdere opmerkingen goedgekeurd.

Financiële zaken

Penningmeester Eric Steenhouwer geeft een toelichting op de cijfers, zowel voor de verantwoording naar de gemeente (in relatie tot de prestatieafspraken) als het verenigingsdeel.

Lid Gerard van den Akker vraagt aandacht voor het toegenomen Eigen Vermogen. De penningmeester geeft aan dat dat een terugkerend thema is. Het EV zal moeten worden ingezet voor het doel van de vereniging, of anders teruggegeven worden aan de gemeente. Gerard van den Akker en Jan Pieters pleiten ervoor om de spaarrekening uit te splitsen in voorzieningen dan wel reserves, bijv. voor de stijgende energielasten; investeringen, etc. om duidelijk aan te geven dat het EV noodzakelijk is.

Wim Rijkaart van Cappellen doet mede namens Jos Specht verslag van de bevindingen van de kascommissie (zie bijlage), en stelt de ALV voor om het bestuur, en in het bijzonder de penningmeester, decharge te geven voor het gevoerde beleid. De ALV stemt daar mee in.

Aan de Algemene Ledenvergadering Historische Vereniging Capelle a/d IJssel

De kascontrolecommissie wordt jaarlijks overeenkomstig het huishoudelijk reglement van HVC ingesteld. Voor het jaar 2022 is de kascontrolecommissie gevormd door Jos Specht en Wim Rijkaart van Cappellen.

De rol van de kascontrolecommissie gaat over de rechtmatigheid van het financiële handelen door het bestuur, waarbij de begroting een belangrijk uitgangspunt is. Daarnaast komen ook aspecten als doeltreffendheid en doelmatigheid van het handelen aan de orde.

De belangrijkste afwijking ten opzichte van de begroting die de kascontrolecommissie heeft gezien betreft de energielast. Geheel verklaarbaar. Voor het overige zijn de vragen van de kascommissie duidelijk beantwoord en zijn er geen hier te noemen afwijkingen vastgesteld.

Nu de huisbankier, in ons geval de ING, meer dan voorheen de basisadministratie van de vereniging voert, heeft de kascontrolecommissie voorts van de gelegenheid gebruik gemaakt mogelijke vereenvoudigingen van de administratie onder de aandacht te brengen van de penningmeester.

De kascontrolecommissie stelt de Algemene Leden Vergadering voor het bestuur van HVC te déchargeren voor het gevoerde financieel beleid 2022 en in het bijzonder de penningmeester te danken voor de Inzet in deze.

Capelle a/d IJssel, 1 maart 2023

Jos Specht

Wim Rijkaart van Cappellen

Het bestuur dankt de kascommissie voor hun inzet en oordeel. Als nieuwe le-

den van de kascommissie voor het boekjaar 2023 worden benoemd Wim Rijkaart van Cappellen en Jan Pieters.

Vervolgens geeft de penningmeester een toelichting op de begroting. Dat levert op zich geen vragen op, maar Gerard van den Akker geeft mee de gestegen energielasten op te nemen in de begroting, als onderhandelpunt met de gemeente. Dat wordt door het bestuur overgenomen, zodat de begroting op dit punt nog zal worden aangepast.

Op de vraag van Gerard van den Akker over het ontbreken van een meerjaren-investeringsplan ICT, kan Wim Rijkaart van Cappellen melden dat in het verleden door de kascommissie is aangeraden om dit soort lasten op te nemen in de jaarbegroting, en niet te activeren. De penningmeester kan beamen dat dit tot op heden goed functioneert.

Verder zijn er vanuit de vergadering geen punten meer over dit onderwerp.

Rondvraag

De voorzitter introduceert Gerard van den Akker als de nieuwe coördinator van het Dief- en duifhuisje. Gerard kan melden dat de 1e opening dit jaar op 15 april zal zijn. Om 13.00 uur zal de nieuwe tentoonstelling over het Slotplein, samengesteld door Paul Weyling, door de wethouder worden geopend. De Regentenkamer zal op 1 april geopend zijn, gelijk met de Kunstroute.

Arie Kok vraagt namens de klussenploeg aandacht voor de deplorabele staat van de schuur. Dit zal door het bestuur worden opgepakt. Paul Weyling meldt nog dat in het verleden Van Delft Infra daar nog wel eens gratis diensten bij aanbood.

Sluiting: Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering

Inhoudelijk deel:

Kerkmeester Michael Wiskie en oud-koster dhr. Klein geven een presentatie over de Dorpskerk. De heer Klein vertelt over memorabele zaken de geschiedenis van de kerk aangaande, en dan vooral de klokken. De aanwezigen luisteren geboeid naar het verhaal.

Michael Wiskie ontvouwt de plannen voor een Vriendenstichting van de Dorpskerk, bedoeld om de kerk ook nog de komende generaties te kunnen inzetten als gemeenschapspunt van Capelle. Daarvoor zijn donateurs nodig, maar vooral ook bestuursleden die zich willen inzetten voor dit doel.

De leden van de HVC worden opgeroepen zich hiervoor aan te melden. Vanuit de vergadering wordt in ieder geval informatie over het Restauratiefonds, en hulp bij het opstellen van statuten aangeboden.

STICHTING 'VRIENDEN VAN DE DORPSKERK' ZOEKT NIEUWE VRIENDEN

Op jl. 22 maart waren Jaap Klein en Michael Wiskie te gast bij de algemene ledenvergadering van de vereniging. Vooral Jaap kan heel enthousiast en bevlogen vertellen over de geschiedenis van de kerk. Het verhaal van de kerkklok tijdens de Tweede Wereldoorlog deed hij nog eens uit de doeken. De kerkklok van de Dorpskerk was samen met de klokken van nog 7 kerken uit de regio geconfisqueerd door de Duitsers om er oorlogsmaterieel van te produceren. De bezetter had zich echter verkeken op de zo zorgvuldig door hen geselecteerde schipper, die er opzettelijk voor zorgde dat de klokken eindigden op de bodem van het IJsselmeer.

Na de oorlog zijn de klokken opgevist en tot op de dag van vandaag weet eigenlijk niemand zeker of de klok die in de toren hangt wel de oorspronkelijke klok van de Dorpskerk is.

Op 19 november 2015 was het zelfs bijna zover dat de geborgene klok niet meer op 'incourante' uren geluid mocht worden. Een van de omwonenden had geklaagd er last van te hebben en kwam er -na al een jaar of 20 eraan gewoond te hebben- achter dat het geluid storend was voor

Opslag van gevorderde kerkklokken in de haven van Hamburg-Vedel (Freihafen) Bundesarchiv, Bild 183-H26751 wikipedia.

de avond- en nachtrust.

Daarop volgde een gemeentebesluit dat de klok tussen 23.30 uur tot 7.00 uur niet langer mocht slaan. De verantwoordelijke gemeente ambtenaar had zich echter vergist in de verbondenheid van de omwon-

den met het vertrouwde geluid van de klok van de Dorpskerk. De omwonenden kwamen gezamenlijk in actie en binnen de kortste keren werd het besluit teruggedraaid. Dit werd bevestigd in een brief die de omwonenden ontvingen op 28 november, met daarin de mededeling dat ze weer rustig konden slapen want de klok zou 's nachts blijven luiden. Het is te hopen dat een setje oordopen soelaas geboden heeft voor de anonieme omwonende. Al is de kans aanwezig van niet, want hij is uiteindelijk verhuisd.

Het toont maar aan welke prominente plaats de Dorpskerk vertegenwoordigt in de geschiedenis van Capelle. Het kerkgebouw en de stad zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Het vormt een levendige spil van vele activiteiten, voor mensen die kerkelijk betrokken zijn, maar net zo goed voor mensen die niets met het Christelijk geloof hebben. Alleen al op de jaarlijkse bazaar, monumentendag en kunstmarkt komen mensen uit alle windstreken en van alle achtergronden bijeen in een atmosfeer die bruist van energie, saamhorigheid en nostalgie.

Helaas loert het gevaar dat de financiële situatie de continuïteit van de vele activiteiten in gevaar brengt. Dat klinkt heel dramatisch en dat is het helaas ook. Niet onomkeerbaar, maar er is wel reden tot zorg. De Christelijke gemeente die huist in de kerk kan alle kosten niet langer alleen opbrengen. Om die reden zijn we vanuit de Dorpskerk bezig met het opzetten van de stichting 'Vrienden van de Dorpskerk'. Geworven fondsen zouden gebruikt worden ten gunste van onderhoud aan het gebouw en het wordt ook statutair vastgelegd dat dat de enige bestemming is.

En zo komen wij uit bij u, leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel. Omdat wij er niet aan twijfelen dat u het historisch belang van de Dorpskerk erkent en waardeert. Uw financiële steun is nodig, maar op dit moment is er nog een nopende reden waarom er een beroep op u gedaan wordt. Het bestuur van een stichting moet namelijk uit minimaal 3 leden bestaan. En op dit moment zijn er nog 2 nodig. Het doel is om deze 2 bestuursleden aan te werven buiten de gemeente van de Dorpskerk, omdat wij hopen dat het draagvlak dan veel breder kan strekken.

Omarm de Dorpskerk, want ze is van alle Capellenaren!

Bent u bereid te helpen, of kent u iemand die u geschikt acht, neem dan alstublieft rechtstreeks contact op met een van de initiatiefnemers, Michael Wiskie. Tel. 06-15121681 / m.wiskie@gmail.com

IN MEMORIAM GERRIT JAN (GER) MULDER (1935-2023)

Zaterdag 11 maart 2023 overleed Gerrit Jan Mulder in de leeftijd van 87 jaar. Ger was sinds 1990 lid van onze vereniging en heeft vanaf zijn pensionering in 1995 veel werk verzet bij het in 2006 gesloten depot van de HVC aan de 's-Gravenweg 325 en verrichtte daarnaast ongeëvenaard onderzoek naar de geschiedenis van de scheepsbouw in Capelle aan den IJssel, legde dit vast in boek en geschrift en droeg het enthousiast uit. Echtgenote Ineke (Geessiena Trientje van Dijk, 1937-2018), met wie hij in Groningen op vrijdag 23 juni 1961 in het huwelijk trad, was bij dit alles zijn grote steun en toeverlaat. Zij overleed, eveneens in Capelle aan den IJssel, op donderdag 15 november 2018.

Ger Mulder werd op 2 december 1935 geboren in Groningen, als zoon van scheepsmakelaar Jan Gerrit Mulder (1906-1988) en schippersdochter Anna Fransina Jantina Westers (1911-1977). De beroepen en verhalen van zijn vader en grootvaders, zorgden ervoor dat Ger al in zijn vroegste jeugd veel belangstelling kreeg voor de maritieme wereld en de historie van schepen en zeilschepen in het bijzonder. Het lag dan ook in de lijn der verwachtingen, dat ook hij zijn brood in de scheepvaart ging verdienen. Ger werd - eerst in Delfzijl (1958) en later in Rotterdam (1972) - bevrachter van zeeschepen, een beroep dat hij tot zijn pensioen in 1995 met veel genoegen heeft uitgeoefend.

In mei 1986 kochten Ger en Ineke Dorpsstraat 160, een huis uit 1792 dat in 1973 was aangewezen als Rijksmonument. Benieuwd naar de geschiedenis van hun 'nieuwe huis', werd door hen via het kadaster vastgesteld dat Adrianus van Cappellen Wzn. en Adriana Verhagen in 1832 de eigenaars van het pand waren. Om te weten te komen om welke Van Cappellen het ging, werd begonnen met onderzoek naar de genealogie van Van Cappellen, een zeer grote familie die heel veel bezit had in Capelle en 'op Dorp'. Het vervolgonderzoek naar het eigendom, vond plaats bij het Kadaster en in het Gemeentearchief van Rotterdam, de bewaarplaats van het archief van de gemeente Capelle aan den IJssel, waar door Ger en Ineke honderden oude akten en andere relevante stukken werden geraadpleegd. De resultaten van het onderzoek leverden niet alleen de historie op van 'hun huis', ook over de andere panden aan de Dorpsstraat werd veel historische informatie aangetroffen. Die 'bijvangst' zorgde ervoor dat Ger veel historisch waardevolle artikelen kon schrijven voor de HVC-Nieuwsbrief, Capelse historiën die binnen en buiten de vereniging zeer werden gewaardeerd.

Ger verrichtte samen met Ineke veel onderzoek naar het voorgeslacht van zijn ouders en schreef daar twee boeken over: 'De schepen van de familie

Wester(s)' (1998) en 'De Schippers Mulder' (2002). Boeken die ook boeiend waren voor mensen die de families niet kenden. Daarna ging Ger bevlogen aan de slag met de geschiedenis van de Capelse scheepswerven, waarvoor hij bij eerdere historische onderzoeken al veel materiaal had verzameld. Dit met als resultaat een expositie over de scheepsbouw in Capelle aan den IJssel, die onder de naam 'Verdwenen Scheepshellingen' tussen mei 2005 en mei 2006 bijna 1400 bezoekers trok. 'Verdwenen Scheepshellingen', met als ondertitel 'ruim 300 jaar scheepsbouw in Capelle aan den IJssel', was ook de naam van het boek dat in mei 2005 verscheen en ik op verzoek van Ger samen met hem mocht schrijven. Een waardevol historisch boek waarvoor Ger, net als voor de expositie, zich met hart en ziel heeft ingezet en lokaal en nationaal veel waardering kreeg.

'Verdwenen Scheepshellingen' en de HVC waren niet de enige activiteiten waar Ger zich mee bezighield. Zo was hij één van de oprichters en bestuurslid van de op 13 juni 2001 opgerichte 'Vereniging Oude Kern', een belangenvereniging die o.a. als doel heeft het historische karakter van de oude dorpskern en omgeving in stand te houden. Ook was hij één van de grondleggers en bestuurslid van de op 18 mei 2005 opgerichte 'Stichting Maritiem-Historische Databank' (Marhisdata), een landelijk opererende instelling die onder meer als doel heeft, het over de periode vanaf het jaar 1813 verzamelen, vastleggen en beheren van historische gegevens met betrekking tot alle onder de vlag van de Noordelijke- en Zuidelijke Nederlanden en de (voormalige) overzeese koloniën in de vaart gebrachte koopvaardij schepen. Naast het werk voor 'Marhisdata' bleef Ger, de HVC op de voet volgen en leverde nog regelmatig vaak samen geschreven artikelen aan voor de HVC-Nieuwsbrief, stukken die, hoe kon het ook anders, vooral gingen over in Capelle gebouwde schepen of scheepsbouwers.

Wie Ger Mulder heeft gekend zal hem vooral herinneren van het HVC-depot en 'Verdwenen Scheepshellingen', maar ook als ondernemende, optimistisch denkende persoonlijkheid, die altijd goed gehumeurd met veel enthousiasme en kennis van zaken, niet weinig historisch waardevol werk heeft verricht, werk dat van blijvende historische waarde is voor de vereniging en het verspreiden van de Capelse historie en de maritieme geschiedenis van Nederland.

Ik zal hem in gedachten houden als één van de fijnste HVC'ers, met wie ik vele jaren heb mogen samenwerken.

Paul Weyling

'BRAND!' EN DE BRANDSPUIT DIE UITBLEEF

Jarenlang was het roepen van “**BRAND! BRAND!**”, het enige voorhanden alarm voor vuur en vlamverschijnselen op plaatsen waar ze niet thuishoren. Dit in de hoop dat het geroep als ‘een lopend vuurtje’ door het dorp ging en bij de brandmeester of een andere sleutelhouder van ‘het spuithuis’ terecht zou komen. Was dit het geval, dan spoedden zij zich direct naar het onderkomen van de brandspuit, zetten de deuren wijd open en wachtten op de overige spuitgasten die door hun huisgenoten, de kreet ‘**BRAND! BRAND!**’ of de luidklok van de Dorpskerk waren gealarmeerd. De opperbrandmeester, zijn rang en waardigheid kenbaar makend met de ‘brandweerstaf’, haastte zich net als de burgemeester, meteen naar de plaats van de brand.

Dat het systeem van alarmeren niet functioneerde, dus voor verbetering vatbaar was, kwam regelmatig aan de orde in de gemeenteraad. Raadsleden klaagden daar, dat er veel te veel tijd verloren ging met het waarschuwen van de spuitgasten, en de brandspuit regelmatig met te weinig mensen te laat of helemaal niet ter plaatse kwam. De brandweer verkeerde in een slecht georganiseerde toestand, zo vond de raad o.a. in de jaren 1919 en 1921, waarbij naast de zorgen over de paraatheid, ook over de belabberde technische staat van de brandspuiten werd gesproken.

Het begin van de nog onverharde Ketensedijk, even voor daar waar de Dorpsstraat begint, met rechts buitendijks de touwbaan van Adrianus Stolk (1849-1927) omstreeks 1900. In het spinhuis ‘het grote wiel’ van de touwslagerij, die rond 1918 door de zonen Jacob (1893-1978) en Leendert Stolk werd verplaatst naar de binnenkant van de dijk in het verlengde van de touwbaan van de familie Van Dam, die op de tekening links achter de af-rastering ligt. In 1922 brak tussen beide broers een conflict uit, waarna hun wegen zich

alleen verder ging en de touwbaan verplaatste naar een weiland achter de Oude Plaats. Daar kreeg hij in september 1922 vergunning voor het ‘ten westen van de Mient’ bouwen van een schuurtje, om enige jaren later een touwbaan in Moordrecht over te nemen. Tekening: Arie Cornelis Broere (1885-1962), collectie HVC-Beeldbank.

Een handbrandspuit tijdens een expositie over de brandweer in het koor van de Dorpskerk op een Open Monumentendag begin jaren '90. De spuit was voor de gelegenheid geleend van de gemeente Barendrecht. Eenzelfde spuit rukte ooit uit voor brand in Capelle aan den IJssel en stond in het spuihuis 'op Dorp'. Foto: Paul Weyling.

Gesloten deuren

Een brand waarbij een en ander misging vond plaats op zondagavond 27 augustus 1922, toen omstreeks half acht brand ontstond in de touwslagerij van Leendert Stolk (1879-1961) nabij de Oude Plaats. Een brand die werd veroorzaakt, doordat een paar jongens tegen het houten gebouwtje op de touwbaan een vuurtje stookte. Door de aanwezigheid van een grote hoeveelheid hennep en touw en een paar vaten teer, vond het vuur een gretig voedsel, waardoor in een heel korte tijd de volledige spinnerij in brand stond.

Tegelijkertijd bleek hoe het was gesteld met de organisatie van de brandweer. De brandmeester en de twee andere sleutelhouders van 'het spuihuis' maakten namelijk een wandeling en waren daarbij te ver uit de buurt geraakt om de kreet "**BRAND! BRAND!**" te kunnen horen. Dit met als gevolg dat de wél gealarmeerde spuitgasten voor gesloten deuren stonden en niet met de brandspuit konden uitrukken naar de touwbaan van Stolk, waar het vuur ongestoord voortwoekerde.

*De Dorpskerk,
gezien vanaf de
Dorpsstraat, met
rechts van de
hoofdingang, te-
gen de toren, 'het
spuithuis'.
Aquarel: J. Ver-
heul Dzn., collec-
tie Stadsarchief
Rotterdam.*

Ongeveer een half uur na het ontdekken van de brand verscheen de gemeenteveldwachter bij 'de brand', vijf minuten later gevolgd door burgemeester Jan Verloop (Johannis, 1882-1958). De brandspuit bleef echter uit!

Inmiddels waren omstanders begonnen met emmers en een grote houten hooschop water op het vuur te gooien. Vergeefse moeite, het gebouwtje was niet meer te redden en ging geheel in vlammen op. De aangerichte schade bedroeg ongeveer *f* 2000, — (€ 908). Een flinke strop voor Stolk, die niet verzekerd was. De vijf mannen die bij het bedrijf werkzaam waren, raakten door de brand werkloos. Of de jongens, die direct na het ontstaan van de brand er vandoor gingen, nog in de kraag werden gevat leek niet meer na te gaan. Onbekend is ook of de gemeente, vanwege het niet ter plaatse komen van de brandweer, touwslager Stolk tegemoetkwam in de door hem geleden brandschade. Wel is bekend dat een eventuele schadeloosstelling in het college van B & W aan de orde is geweest.

Touwslager Stolk bouwde ondanks dat, een nieuw schuurtje ten westen van de Mient achter de Oude Plaats, waarvoor hij van het college van B&W op 25 oktober 1922 een bouwvergunning kreeg. Enkele jaren later verliet hij deze plek en nam een touwbaan in Moordrecht over.

Paul Weyling

OUDE BOOMGAARDEN BIJ CAPELSE BOERDERIJEN: DE STRIJD TEGEN 'NATTE VOETEN'

Dijkmans zoet, Groninger kroon, Zoete Ermgaard. Kleipeer, Kweepeer en de Mispel; wie kent ze nog? Het zijn oude fruitrassen die vroeger voorkwamen in de boomgaarden bij veel boerderijen in Capelle. Het hoorde bij het streven om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te zijn. In het gebied van Schieland had het planten van fruitbomen soms wel wat 'voeten in de aarde'. Dat had te maken met de slappe veengrond en de hoge grondwaterstand.

Wie opletend door bepaalde delen van Capelle rijdt, ziet soms bij boerderijen nog een enkele fruitboom staan of men komt restanten van boomgaarden tegen. Er zijn zelfs enkele goed onderhouden intacte boomgaarden, die nog volop in exploitatie zijn.

Qua bodemgesteldheid kenmerkt het oostelijke gedeelte van Schieland zich door een groot veenpakket, waarop soms, met name aan de rivieroever, een kleipakket is afgezet. Niet voor niets is daar de grond het meest geschikt voor fruitbomen. Verder waren de boeren ook wel gespitst op donken of oude stroomruggen van stroompjes en riviertjes. Fruitbomen planten op pure veengrond kan wel, maar het blijft soms wat behelpen. Door de hoge grondwaterstand wortelden deze bomen niet diep, omdat ze hekel hebben aan 'natte voeten.'

Boerderij 's Gravenweg 219 met boomgaard (1969) coll. HVC Beeldbank.

*Boerderij Nijverheidstraat 297 met de oude hoogstamboomgaard rond 1990.
Foto Peter S. Molkenboer, coll. HVC Beeldbank.*

Wortelen

‘Ja, die waterstand hé.’ Jan Ooms kijkt wat zorgelijk, terwijl hij zijn blik laat gaan over zijn boomgaard aan de ‘s Gravenweg in Capelle. ‘Laatst heb ik nog twee mispels moeten ruimen, dat ging echt niet.’

Op zijn perceeltje tussen de ‘s Gravenweg en de Van Rijckevorselweg geven zijn appelbomen en kweeperen een goede opbrengst. Zijn boomgaard met zo’n 50 fruitbomen ziet er uit als een paradijsje. In het zonnetje weerkaatsen vele van zijn bomen in de brede sloten rondom de percelen, een spiegeling die doorbroken wordt door wat meerkoetjes en een enkele zwaan. Dat water is prachtig, maar tegelijkertijd is het een probleem. Het grondwater staat 60 centimeter onder het maaiveld. ‘Ik heb hier een gedeelte gedraineerd’, zegt Jan, terwijl hij zijn drainageput van 1.20 meter diep laat zien. De vraag of dat helpt blijft wat in het ongewisse. Jan: ‘als ik nu een nieuw boompje plant maak ik eerst een berg grond’. Het is de consequentie van fruit telen op de natte veengrond. ‘Oh ja, ik moet ook nodig wat kalk strooien.’

Een voorbeeld van een restant van een boomgaard is die aan de Nijverheidstraat in Capelle. Onder aan de dijk liggen twee percelen met fruitbomen, waarvan de ene duidelijk opgehoogd is. Protesten van actievoerders hebben de boomgaard kunnen redden aangezien de gemeente daar een ontsluitingsweg had gepland. ‘Ja, er gaat wel eens een fruitboom dood of er waait er wel eens een om. Van de gemeente moeten we dan een hoogstamfruitboom bijzetten. Het is hier kleigrond en de afwatering is op zich goed.’ Zo zegt de eigenaar.

Aan de overkant van de IJssel, in de Krimpenerwaard is de situatie vergelijkbaar. Net onder de dijken van de IJssel en Lek is de grond het meest beschikbaar.

Een voorbeeld van een restant van een boomgaard

is die aan de Boveneindselaan in Krimpen aan de IJssel. Ko de Vries, zoon van de boer die die de boomgaard ooit aanlegde weet er nog alles van. 'Ja, er lag daar wel een kleirug, zodat de bomen niet zo veel last van natte voeten hadden. Mijn vader gebruikte de grond in het begin als akkerland en heeft daarmee velen de hongerwinter doorgehouden.

De voorste percelen bij de dijk waren klei, maar hoe meer naar het hart van de polder, hoe meer het veen werd. We hadden een flink aantal oude fruitrassenrassen, zoals de Sterappel, de Zoete Brederode, Bramley's Seedling, de Zigeunerappel, de Glorie van Holland, de Groninger Kroon, de Kleipeer en de Juttepeer. We merkten dat vanwege de hoge grondwaterstand de bomen inderdaad niet diep wortelden. Ja, we hadden het over 'blijvers' en 'wijkers', dat herinner ik mij ook nog.'

Inmiddels heeft De Vries, nu woonachtig in Stolwijk, zelf ook een boomgaard. Die is ook gelegen op een lichte kleirug.

De klassieke hoogstamboomgaarden

Tot in de 19e eeuw had bijna elke boerderij zijn boomgaard, met hoogstamfruit. De klassieke hoogstamboomgaarden zijn praktisch verdwenen. De hoogstamboomgaarden bleken niet efficiënt genoeg in tegenstelling tot de huidige 'laagstammen'. Het plukken van het fruit was zwaar en ongemakkelijk werk. Er waren lange ladders nodig, die verplaatst moesten worden door meerdere mannen. Ze maakten verder gebruik van een plukschort, dat steeds weer geleegd moest worden. In een efficiënt ingericht landschap was geen ruimte meer voor het oude fruit met zijn prachtige namen. Velen hebben geen besef meer van het bestaan van Kweeperen, Mispels, en Kwetsen. De boomgaard liet zichzelf prima omtoveren tot een plek waar het goed toeven was. Soms klom tegen de oude perenboom en witte klimroos en liet haar bloemen uitbundig naar beneden storten van de onderste takken.

Elly en Plony van der Helm herinnerden zich nog de tijd dat ze woonden op de uit 1653 daterende boerderij van hun ouders onder aan de IJsseldijk aan de Nijverheidsstraat. 'Elly: ' De stal werd zomers ook gebruikt voor de opslag van fruit uit de boomgaard. De appels en peren die, nadat ze waren geplukt, werden daar gesorteerd, in kisten gedaan en daarna verkocht aan particulieren. Ook de bessen werden verkocht. Natuurlijk werd van alles wat bewaard voor onszelf.' Plony: ' Niet alle appels en peren bereikten de stal. Er werd natuurlijk door de oudere kinderen heel wat uit de boomgaard gepikt.' (Es, F. van, e.a. *Het Boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel*)

Fruit bewaren

Fruitrassen werden vaak gekozen op andere eigenschappen dan tegenwoordig. Enkele soorten fruit waren langdurig te bewaren, andere rassen waren meer ziekteresistent of beter aangepast aan de grondsoort. Sommige fruitrassen waren een goede aanvulling op de maaltijd in de vorm van stoofperen of stoofappels. Ook wat de rijpheid van het fruit betrof, moesten de rassen elkaar zo veel mogelijk opvolgen.

Een deel van het fruit kwam terecht op de zolder om te worden bewaard. Soms werden appeltjes gedroogd, bijvoorbeeld bij de oven van de plaatselijke bakker. Vooral de Zoete Bloemee leende zich daartoe. Er werd zo weinig mogelijk weggegooid. Om peren te drogen werden ze geschild, het klokhuis er uit gehaald en in vieren verdeeld. De steeltjes gingen in de kachel of het fornuis; de schillen waren voor de geiten en de kippen. Peren konden worden bewaard in flessen met azijn en suiker. De stoofpeertjes konden later worden geweekt toen de firma Weck, omstreeks 1900, haar eerste weckapparatuur in de handel bracht. Velen kennen nog de bekende weckpotten met de rubberen ringen.

Nu lijkt het of de boomgaarden er nooit zijn geweest. In het land verraadt soms een enkele fruitboom aan de lustoorden die anderhalve eeuw geleden nog in Capelle te vinden waren.

Wie zo'n oude boomgaard van dichtbij wil bekijken kan terecht ook in het Streekmuseum Krimpenerwaard, waar nog een oude kleine authentieke boomgaard te bewonderen valt.

Jan Willem Stolk

DE AUSTIN-AUTOSPUIT, DE PASSIE VAN WIM VAN DER LEK, NAAR JAN TWIGT

Op 28 oktober 2000 kocht Capellenaar Wim van der Lek (Willem Hendrik, 1937-2018), oud-chef werkplaats van de Motordienst Politie Rotterdam, de toen bijna vijftig jaar oude Austin-autospuut van 'ploeg Schenkel'. Wim kwam de wagen, een wrak eigenlijk, bij toeval op het spoor na een tip van een Capelse brandweerman, die wist dat het voertuig al sinds 1981 bij autohandelaar Willem Twigt (1933-1991) aan de Hoofdweg in Nieuwerkerk aan den IJssel onder een afdak stond.

Wim van der Lek (foto links), geboren en opgegroeid aan de Capelseweg, bijna naast de garage en werkplaats van de busonderneming Gebr. van Gog, wilde na zijn pensionering eigenlijk liever een oude autobus die bij 'zijn oude buurman' had gereden kopen en restaureren. Helaas bleek hij net te laat! Het busbedrijf Snel & Co uit Pernis, welke firma in de periode 1953 -1972 maar liefst 49 autobussen (inclusief een plukbus¹) van Van Gog overnam, had een paar weken voor Wim zich op de werklocatie van Snel aan

de Welplaatweg in de Rotterdamse Botlek meldde, de laatste gekannibaliseerde bussen² afgevoerd naar een autosloperij die er meteen schroot van had gemaakt. Teleurgesteld ging Wim nadenken over een ander oud op te knappen voertuig die hij in zijn door pensionering verkregen uitbreiding van zijn vrije tijd kon restaureren en rijvaardig maken. Het moest in ieder geval een wagen zijn die in Capelle had rondgereden en waarmee hij een gevoelsband had. Het werd tot zijn genoegen en die van vele oud-brandweerlieden, de oude open Austin-autospuut van 'ploeg Schenkel'. Een brandweerwagen die hij kende en met optische- en geluidsignalen op weg naar een brand of hulpverlening vele malen langs zijn huis had zien rijden of scheuren.

Eén van de door Wim van der Lek vergeefs gezochte autobussen van Gebr. van Gog in 1964 op de 's-Gravenweg, t.h.v. de Kanaalweg en boerderij Veldzigt. Het betreft een Volvo/Den Oudsten B61597 met kenteken TB-25-57 en wagennr. 69. Een bus met 44 zit- en 20 staanplaatsen, die in 1959 in dienst kwam en in september 1970 werd verkocht aan Snel & Co. Foto: Piet Damsteegt, collectie HVC-Beeldbank.

De Austin-autospuit

De opbouw van de brandweerwagen van Capelle-Schenkel was door de gemeente Capelle aan den IJssel op 8 juli 1952 in opdracht gegeven bij N.V. Brandspuitenfabriek A. Bikkers & Zoon in Rotterdam. Het Austin-brandweerchassis (type FT 105/7), waar de opbouw op moest worden gebouwd, was een dag eerder besteld bij R.S. Stokvis & Zonen te Rotterdam, die het chassis op 20 juli 1952 bij Bikkers afleverde. De prijs van het complete voertuig bedroeg f 18.274 (opbouw f 9.925 en chassis f 8.349), oplevering en ingebruikname vond plaats op de oefenavond van dinsdag 16 juni 1953. Ruim 12 jaar later, op 18 november 1965, werd de Austin met kenteken NB-83-47 door de Inspectie van het Brandweerwezen Zuid-Holland (District I) op meerdere punten afgekeurd. Ondanks dat bleef de autospuit nog tot september 1969 in dienst. Daarna werd de wagen, ondanks de minder goede staat, in reserve gehouden en gestald op 's-Gravenweg 327, de huidige kinderboerderij.

De net afgeleverde Austin autospuit, nog zonder kenteken, gezien vanaf de spoordijk nabij de Hoofdweg. Foto: Piet Damsteegt, collectie HVC-Beeldbank.

Ook de Austin nam op 5 mei 1970 deel aan de feestelijke optocht ter gelegenheid van 25 jaar Bevrijdingsdag. Achter de wagen de Riolwaternuivering aan de Reigerlaan. Foto: collectie HVC-Beeldbank.

Naar Vuyk en via de jeugdbrandweer richting Twigt

Op 3 februari 1971 vroeg A. Vuyk & Zonen's Scheepswerven N.V. de oude Austin te mogen kopen voor haar bedrijfsbrandweer. De gemeente wilde hem echter nog niet kwijt. Wel mocht de werf onder voorwaarden in bruikleen over de wagen beschikken. In januari 1975 wilde de gemeente plotseling wel van de Austin af en verkocht deze voor f 1.000 alsnog aan Vuyk, waar de wagen al sinds januari 1972 weer geheel bedrijfsvaardig dienstdeed op de 'Nieuwe Werf' aan de Dorpsstraat. Toen de werf in 1980 sloot, schonk Vuyk de wagen vervolgens voor een symbolisch bedrag van 1 gulden aan de Capelse jeugdbrandweer, die in 1981 het voertuig verkocht aan Willem Twigt. Van een voorgenomen restauratie kwam door tijdgebrek, ondanks de goede wil van de in Capelle aan den IJssel geboren autohandelaar, echter niets terecht.

*Het juniorenteam van de Capelse jeugdbrandweer voor de Austin autospuiterij in 1981. Op de wagen: v.l.n.r. Ed van der Meer, Ester van Tienhoven, Arjan van de Watering, Albert Crezee en Constantijn Kok. Voor de wagen: v.l.n.r.: Kees Kaat, Herman Belonje, Victor de Winter, Martin van der Marrel, Jolanda van de Bas, Truus Kok en Margriet de Zoete.
Foto: Jeugdbrandweer, collectie HVC-Beeldbank.*

Verkocht en gekocht

Tot op de dag dat Wim van der Lek de Austin van Twigt kocht stond deze bijna 20 jaar bij het bedrijf aan de Hoofdweg-Noord in Nieuwerkerk aan den IJssel onder een zeil en afdak zonder dat eraan gesleuteld of een stukje mee gereden was. Met alle gevolgen van dien. Toen de autospuiterij door verkoper Twigt bij Wim aan de Capelseweg werd afgeleverd bleek dat deze niet meer kon rijden. Niet alleen de wielen stonden muurvast, ook in de zuigers van de motor zat geen enkele beweging. Wim's vrouw Nel (Neeltje de Waardt, 1940) vroeg zich dan ook in opperste vertwijfeling af waar haar man in vredesnaam aan begon en uitte haar zorgen met het niet zonder emotie uitgesproken: 'Ben je nou toch helemaal gek geworden, Wim?' De wagen, zo zagen ook de kinderen Van der Lek, was één bonk roest en rijp voor de sloop. Het chassisraam was vervormd en door corrosie zodanig aangetast dat het aan de eisen van stijfheid en sterkte niet meer voldeed. Daarnaast was de beplating van de carrosserie in slechte staat, de houten vloer kuis verrot, de elektrische bedrading totaal verpulverd, de versnellingsbak totaal versleten, om van de staat waarin de verlich-

ting verkeerde nog maar te zwijgen. Ook ontbraken er diverse onderdelen. Kortom schroot, dat volgens velen onmogelijk nog kon worden gerepareerd en gerestaureerd.

Restauratie

Wim van der Lek ging ondanks de twijfels van familie en bekenden direct met de Austin aan de slag, daarbij de moed niet verliezend en zich

realiserend dat het besluit tot koop sneller was genomen dan de tijd die de restauratie zou gaan duren. Binnen een paar weken had hij de motor aan de praat, een voorwaarde om verder te gaan, en nieuwe bedrading aangebracht. Daarna begon hij aan het chassis en de opbouw, een omvangrijk en langdurig karwei waarbij onder andere hulp werd gekregen van meester-schilder Teun Terlouw (Teunis, 1934-2017) en de oud-brandweerlieden Cor Kok (Cornelis, 1926) en Leen Verhoeff (Leendert Willem, 1933-2021). De remmen, een niet onbelangrijk onderdeel van een auto, waren het grootste probleem. Nergens in de wereld kon iemand hierover adviseren. Tekeningen en technische beschrijvingen bleken er ook niet te zijn, evenals nieuwe onderdelen. Wim moest zelf alles uitzoeken. Sommige onderdelen, zoals de uitlaat, dienden speciaal te worden gemaakt. Bijna vier jaar na de koop was de wagen zover gereed dat deze kon worden gespoten en kreeg de Austin zijn originele brandweerrode (RAL 3000) uiterlijk weer terug. Daarnaast kon dankzij de verzamelwoede van een oud-

Zaterdag 28 oktober 2000, zo werd de Austin door autohandelaar Twigt bij Wim van der Lek bezorgd. Het zou nog heel wat hoofdbrekens kosten de wagen in de garage naast het huis te krijgen. Foto: familie Van der Lek.

*De restaurateurs van en voor de Austin, v.l.n.r.: Cor Kok, Teun Terlouw, Wim van der Lek en Leen Verhoeff.
Foto: familie Van der Lek.*

brandweerman ook het oude Capelse gemeentewapen weer op de zijkanten van de opbouw worden aangebracht. Hiermee was het einddoel gehaald, zo kon eind 2004 worden vastgesteld, en de restauratie voltooid. De ruim vijftig jaar oude Austin autospuiter van Capelle-Schenkel, uniek en de enige nog in Nederland van dit type, was gereed en kon als Capels en landelijk mobiel erfgoed weer de paden op en de lanen in.

Op kenteken gezet

Om met de Austin daadwerkelijk weer op de weg te mogen rijden moest deze bij de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) worden gekeurd, geregistreerd en op kenteken gezet. De keuring bleek geen probleem, het kenteken echter wel. Wim wilde persé het originele kenteken NB-83-47 weer terug, d.w.z. een blauwe kentekenplaat met witte cijfers en letters, een wens die door de RDW werd geblokkeerd. Maar Wim lag zich daar niet bij neer, en kreeg het met een aantal stevige brieven met bewijsstukken en veel overredingskracht uiteindelijk voor elkaar. Niet in de laatste plaats omdat een andere inspecteur van de Rijksdienst vatbaar was voor de argumenten van Wim en met hem vond, dat op een met bloed zweet en tranen in originele staat teruggebrachte brandweerpomp met het originele kenteken weer de weg op moest. Op vrijdag 24 december 2004 was het zover dat de Austin autospuiter met kenteken NB-83-47 op naam van Wim van der Lek werd gezet, een bekroning op het vele werk.

Wim van der Lek poseert hier trots bij de originele blauwe kentekenplaat. Foto: collectie familie Van der Lek.

De weg op

Wim van der Lek reed met zijn trots regelmatig een rondje in Capelle en verschillende defilés van oldtimers en historische brandweerpompen. Bijzonder was de deelname aan oldtimerevenementen. Zoals een optocht ter gelegenheid van het 300 jaar bestaan van de brandweer Ouderkerk aan den IJssel in 2008, welk korps van 1951 tot 1973 een Austin autospuiter van hetzelfde type en model in dienst had. Ook reed de Austin in 2009 mee in de 'Oranjeklassieker', een optocht van klassieke voertuigen in Krimpen aan den IJssel. Daarnaast werd enkele keren voor de HVC gereden, zoals op de Open Monumentendag van 2006 en stond de wagen in 2005 te pronken voor het Isala Theater ter op- luistering van de gemeentelijke nieuwjaarsreceptie. Ook werden rondritten verzorgd voor organisaties, zoals de lokale winkeliersverenigingen en werd Sint Nicolaas en zijn Pieten afgezet voor het Sinterklaasfeest in o.a. de brandweerkazerne. Teleurgesteld was Wim in het feit dat er bij de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR), die per 1 januari 2007 de taken van de Gemeen-

*De Austin autospuut gereed, reden voor een fotosessie 'op Dorp' bij de 'Bovenschuur' met Wim achter het stuur.
Foto collectie familie Van der Lek.*

tebrandweer Capelle aan den IJssel had overgenomen, geen enkele belangstelling bestond voor 'zijn' oude Capelse autospuut. Ondanks dat genoot Wim van de belangstelling van de weinige nog wel lokaal betrokken brandweermensen voor zijn oldtimer en passanten, die geïnteresseerd stopten om de wagen te bekijken als deze zichtbaar op de brug voor zijn huis en garage stond te blinken.

De Austin terug naar Twigt

Na het overlijden van Wim van der Lek op donderdag 3 mei 2018 ontfermden de nabestaanden zich over de autospuut, de op dat moment 65 jaar oude brandweerwagen die bijna 18 jaar lang een belangrijke rol in het leven van de familie had gespeeld. Het gezin, wetende dat Wim het liefst zou zien dat de Austin in de familie bleef, nam vervolgens ruim de tijd om na te denken over de toekomst van het authentieke voertuig. Geen gemakkelijke opgave, niet in de laatste plaats omdat het door hun man en vader gerestaureerde mobiele erfgoed voor hen ook een emotionele waarde had. Uiteindelijk en na veel wikken en wegen, werd in gezamenlijkheid vastgesteld dat een plek binnen de familie nu en in de toekomst helaas geen optie was. Vervolgens werd gezocht naar een oldtimerliefhebber of een organisatie die goed voor Wim's Austin wilden zorgen. Bij voorkeur in Capelle aan den IJssel, het ging tenslotte om een stukje lokale brandweergeschiedenis. Interesse was er, maar kandidaten haakten af omdat ze geen stallingsruimte hadden of konden regelen. Op zijn minst jammer was dat ook de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond liet weten niets voor de familie te kunnen betekenen. Het eveneens benaderde en dit jaar 60 jaar bestaande Brandweermuseum Hellevoetsluis, vond de Austin zeker de moeite waard om in de collectie op te nemen, maar kon dat niet vanwege een chronisch en groot gebrek aan ruimte. Meer succes had de familie Van der Lek bij de Nieuwerkerker Jan Twigt, een zoon van de Willem Twigt die de Austin in oktober 2000 aan Wim van der Lek had verkocht. Jan nam de wagen graag over, mede omdat zijn vader er altijd spijt van had gehad de wagen te hebben weggedaan. Zaterdag 24 december 2022, 22 jaar nadat Jan samen met zijn va-

Zaterdag 24 december 2022, de Austin op weg naar de stalling van Jan Twigt in Nieuwerkerk aan IJssel. Foto: Jan Twigt

der de wagen aan de Capelseweg had bezorgd, werd de Austin door hem opgehaald. Nel van der Lek keek het transport met gemengde gevoelens na, maar in vol vertrouwen dat de wagen die voor haar man zo belangrijk was geweest, zich weer in goede handen bevond en een mooi plekje kreeg naast de Ford van de Capelsche Kolenhandel uit 1938 van Oldtimer fan Jan Twigt.

Paul Weyling

- 1) Een grotendeels gesloopte bus, waarvan onderdelen waren gebruikt voor het herstel van andere bussen.
- 2) Bussen die geleidelijk aan werden gesloopt om met de onderdelen andere bussen te repareren.

De Ford uit 1938 met 3,2 liter V8 (zijklepper), die Jan Twigt restaureerde en transformeerde in de huisstijl van de

'Capelsche Kolenhandel' van de Gebr. Twigt, welke firma was gevestigd aan de Bermweglaan 47/49 (vanaf 1950 Goudenregenstraat).

Jan Twigt, eigenaar van de Ford, is de kleinzoon van de Jan Twigt (1897-1967), die samen met zijn broers Adrianus (1900-1958) en Pieter (1903-1969) handel in steenkool dreef.

Foto: Jan Twigt.

HVC

Het Slotplein

tussen 1950-1980

**Expositieboekje
april - oktober 2023**

Paul Weyling

SLOTPLEIN 1950-1980

Van de nieuwe foto-expositie in het Dief- en Duifhuisje is een boekje beschikbaar, waarmee u de hele expositie mee naar huis kunt nemen, om thuis nog eens goed te bekijken.

Getoond worden 40 unieke foto's van het gebied vòòr de aanleg van het plein, het winkelcentrum, de bouw en sloop van het gemeentehuis en een aantal festiviteiten in het toen nieuwe centrum van Capelle, dat met de verhuizing van gemeentebestuur en – ambtenaren naar De Linie in 1980 weer 'Centrum' af was.

Tijdens openingstijden is het boekje verkrijgbaar in het Dief- en Duifhuisje en het Historisch Museum. € 9,95, voor leden € 9,00..

**Voor alle leverbare boeken
ga naar www.hvc-capelle.nl/webwinkel**

Onze exposities .....

HVC
HISTORISCHE VERENIGING
CAPELLE AAN DEN IJSSSEL

Foto-expositie 2023:
'Slotplein'
1950-1980
in het kleinste museum
van Nederland
Open 13 - 16 uur
op zaterdag 15 april en daarna
iedere tweede zaterdag van
mei t/m oktober.
Toegang gratis

Dief- en Duifhuisje Nieuwe Laan 11
2902 BW Capelle aan den IJssel

1987 HVC 2022

Expositie 35 jaar HVC

Capels Historisch Museum
Bermweg 13 - Capelle aan den IJssel
10 september 2022 - 31 januari 2023
Iedere zaterdag van 13.00 - 16.00 uur
Toegang gratis

HVC
HISTORISCHE VERENIGING
CAPELLE AAN DEN IJSSSEL

..... zijn een bezoek meer
dan waard

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSSEL

Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel

Redactieadres: Rogaland 27, 2905 AP Capelle aan den IJssel

Telefoon: 06 4533 5918

Email: josspecht@gmail.com